

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Antrenörlerinin Sportmenlik Kavramına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

“Investigation of the Opinions of Youth and Sports Provincial Directorate Coaches towards the Concept of Sportsmanship”

Yakup KOÇ¹ & Tuncay MERAL²

ARAŞTIRMA MAKALEŞİ

Tarihçe

Yayın Geliş Tarihi: 23 Ekim 2024
Kabul Tarihi: 01 Kasım 2024
Online Yayın Tarihi: 27 Aralık 2024

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/anatoliar.66>

Yazarlarla İletişim

1- (Sorumlu Yazar) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzincan, TÜRKİYE
e-mail: ykoc79@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0141-7177>

2- Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan, TÜRKİYE
e-mail: tuncaymeraly1@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0003-8930-5889>

Yazar Katkıları

Tüm yazarlar çalışmanın konseptine ve tasarımına katkıda bulundu.

Finansman

Bu çalışma herhangi bir kurum/kuruluştan maddi destek almadı.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ediyorlar.

Şeffaflık

Yazarlar, çalışmada hiçbir hayati özelliğin ihmal edilmediğini, dürüst, doğru ve şeffaf bir anlatım ile raporlaştırıldığını ve herhangi bir tutarsızlık olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik

Bu çalışmada bilimsel etik kriterlerine uyulmuştur.

Referans Gösterimi

Koç, Y., & Meral, T. (2024). Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Antrenörlerinin Sportmenlik Kavramına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi, *Anatolia Sport Research*, 5(3):22-34.

Copyright © 2024 by Anatolia Sport Research

ÖZET

Amaç: Araştırmanın amacı Erzincan ili Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü antrenörlerinin sportmenlik kavramına yönelik görüşlerinin incelenmesidir.

Materyal ve Metod: Araştırmada verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Araştırma 8 farklı üniversiteden mezun ve 8 farklı branşta görev yapan 16 antrenör ile yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde katılımcıların bazı kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu ve katılımcıların sportmenlik kavramı ile ilgili görüşlerine yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular 7 başlıkta sunulmuş ve tartışılmıştır.

Bulgular: Araştırmada elde edilen sonuçlara göre katılımcılar; sportmenlik kavramını teorik olarak genel hatlarıyla ifade ettikleri, genel bilgi kaynağı olarak daha çok antrenörlerini gördükleri, antrenmanlarında çoğunlukla sportmenlik ile ilgili etkinlikler uygulamadıkları ve nasıl uygulayacakları hakkında da kapsamlı fikirlerinin olmadığı, antrenörlük eğitimlerinde sportmenlik konusunda eğitim almadıkları ve antrenörlerin rol model görevlerinin önemine vurgu yaptıkları anlaşılmıştır. Ayrıca katılımcılara göre sporcularda sportmenlik davranışları genelde olumsuzdur.

Öneriler: Araştırma sonucunda antrenörlerin daha nitelikli hale gelebilmeleri adına, antrenör yetiştiren kurumların eğitim programlarına sportmenlikle ilişkili teorik ve uygulamalı eğitimler içeren dersler koymaları ve araştırmacıların da antrenörlere yön verecek örnek etkinlik ve uygulamalar geliştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, Sporcu, Sportmenlik, Sportmenlik Eğitimi

ABSTRACT

Aim: The aim of the study is to examine the views of Erzincan Youth and Sports Provincial Directorate coaches on the concept of sportsmanship.

Material and Method: Qualitative research method was used in the collection, analysis and interpretation of data in the study. The study was conducted with 16 coaches who graduated from 8 different universities and worked in 8 different branches. During the data collection process, a personal information form to determine some of the personal characteristics of the participants and a semi-structured interview form prepared to examine the participants' views on the concept of sportsmanship were used. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data. The results were presented and discussed under 7 headings.

Results: According to the results obtained in the research, the participants; It was understood that they expressed the concept of sportsmanship in general terms theoretically, they mostly saw their coaches as a source of general information, they did not mostly implement sportsmanship-related activities in their training and did not have comprehensive ideas about how to implement them, they did not receive training on sportsmanship in their coaching training, and they emphasized the importance of coaches' role model duties. In addition, according to the participants, sportsmanship behaviors in athletes are generally negative.

Recommendations: As a result of the research, in order for coaches to become more qualified, it is recommended that institutions that train coaches include courses that include theoretical and practical training related to sportsmanship in their training programs and that researchers develop sample activities and practices that will guide coaches.

Keywords: Athlete, Coach, Sportsmanship, Sportsmanship Training

GİRİŞ

Sportmenlik; doğruluk, nezaket ve adalet gibi özellikleri olan (Keating, 2007) sporun içerisinde yer alan ahlaki yargılar ve davranışlarla ilişkili olan adalet ve saygı algılarını kapsar. Pozitif sportmenlik davranışlarına sahip sporcular (hakeme ve rakibe saygılı, kazananı tebrik edebilen, vb.) negatif sportmenlik davranışlarına sahip sporculara (rakibine uygunsuz davranışlarda bulunan, hile yapan, vb.) göre şiddet ve saldırganlık içeren davranışları daha sınırlıdır (Chantal ve ark., 2005). Farklı adlar ile nitelendirilen bu kavram için ülkemizde daha çok “sportmenlik” kullanılmaktadır. Sabır, samimiyet, cesaret, kendini kontrol etme, saygı duymak, kibarlık gibi kişisel niteliklerin önemini vurgulayan bir kavramdır. Uluslararası Sportmenlik Birliği sportmenliği yaygınlaştırmak için 8 prensibi ön plana çıkarmıştır. Bunlar; kurallara uymak, takım arkadaşlarına bağlı kalmak, sporcunun kendisini formda tutması, öfkesini kontrol etmesi, oyunda şiddetten sakınmak, kazanınca övünmemek, mağlubiyette yıkılmamak ile sağlıklı bir vücut için sağlam ruhlu ve açık fikirli olmak prensipleridir (Koç, 2013).

Son yıllarda sportmenlik kavramına giderek ilgi duyulmasında Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Fair Play Komisyonu’nun çalışmalarının etkisi büyüktür. Komisyon birçok etkinliklerinin yanında proje kapsamında ülkemiz çapında son yıllarda çok sayıda üniversitelerde ziyaretlerde bulunarak üniversite öğrencilerine ve akademisyenlere sosyal yaşamda ve sporda fair playi tanıtmışlardır (Güllü & Şahin, 2016). Bu proje ile geleceğin antrenörleri olan bu öğrencilerin kadrajına sportmenlik kavramının girmesine vesile olmuştur.

Göral, Yapıcı ve Koç (1999) antrenörü, spor faaliyetlerinde “eğitimin uygulayıcısı” olarak tanımlar. Charman, Drotter ve Noel (2001) ise bir antrenörü “iyi bir organizatör, etkili bir yönetici, motivatör ve sporcuya bağımsızlığını ve yeterliliğini kazandıran bir eğitimci” olarak nitelendirmiştir. Antrenörler, sporcuların doğruya ve yanlışa yönelmelerinde negatif ya da pozitif model olmakta, ahlaki ikilem durumlarında doğru hareketin ne olması gerektiğini öğretmekte ve sportmenliğe uygun davranışlar sergileyebilmeleri için uygun motivasyonel ortam oluşturmaktadır (Bolter & Weiss, 2013). Aynı zamanda bir antrenör bir çok sporcuyu performansa dönük yetiştirirken, onların iç dünyalarını, kişisel karakterlerini ve strese dayanıklılıklarını da bilmesi zaruridir (Wispe,1996).

Spor alanında önemli paydaşlardan biri de antrenörlerdir. Antrenörlerin sportmenliğe yönelik algıları merak edilen bir konudur. Bu konuda yeterince çalışmaya rastlanılmamıştır. Bazı çalışmalara bakıldığında Hodge ve Lonsdale (2011), sportmenlik ile yakın ilişkili olan antisosyal ve prososyal davranışlar ile antrenörün liderliğini incelemiştir. Sarı ve ark. (2012) çalışmalarında; antrenörlerin pozitif geribildirim, sosyal destek, antrenman ve eğitim davranış tarzları ile sporcuların iletişim becerileri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Stornes ve Bru (2002) araştırmalarında; antrenörün liderliğinin sporcuların fair play ve prososyal davranışları ile pozitif yönde ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bolter ve Weiss (2013) antrenörün davranışlarının sporcuların sportmenlikleriyle ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca Güllü (2018), çalışmasında sporcuların algıladıkları antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlikleri arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu bulmuştur.

Bu konuda çalışmaların azlığı çalışmanın önemini arttırmıştır. Yapılacak olan yarı yapılandırılmış görüşme ile antrenörlerin sportmenlik kavramını nasıl algıladıklarının ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile aşağıdaki sorulara cevaplar aranması amaçlanmıştır.

- 1- Antrenörlerin sportmenlik kavramı hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2- Antrenörlerin sportmenlik kavramı hakkındaki bilgi kaynakları nelerdir?

- 3- Antrenörlerin antrenmanlarında sportmenliğe yönelik uygulamaları (uygulama ve teorik) var mıdır? Varsa nelerdir?
- 4- Antrenörler eğitim kurslarında sportmenlik ile ilgili herhangi bir içerik/uygulama eğitimi aldılar mı? Varsa nelerdir?
- 5- Antrenörlere göre sportmenlik eğitimi için antrenörlere görev düşmekte midir? Varsa düşen görevler nelerdir?
- 6- Antrenörler sportmenlik hakkında sporcuların durumunu nasıl değerlendirmektedir?
- 7- Antrenörlerin sportmenlik eğitimi hakkındaki önerileri nelerdir?

MATERYAL VE METOD

Araştırma Modeli:

Antrenörlerin deneyimleri üzerinden sportmenlik davranışlarını betimleyen bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, bireylerin deneyimlerine göre anlamı ortaya koyar (Kıral 2021; Merriam, 2013). Araştırmada fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji çalışmaları incelenen olguya ilişkin deneyimlerin bireyler için anlamını ortaya koyar ve aralarındaki ilişkileri inceler (Patton, 2005).

Araştırma Grubu

Araştırma, Erzincan ili Gençlik ve Spor il müdürlüğünde çalışan 16 antrenör ile yürütülmüştür. Nitel çalışmalarda geniş gruplar yerine, amaçları karşılayan, ayrıntılı veri elde edilebilecek örneklemeler belirlenmesi yeterlidir (Coyne, 1997). Bu çalışma amaçlı örnekleme çeşitlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle kurgulanmıştır. Bu yöntemle olguya ilişkin geniş bilgi sahibi olan örneklemeler seçilebilmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2020). Katılımcı seçiminde farklı üniversite mezunları, farklı deneyim süresi dağılımının olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcılar 8 farklı üniversite ve 2 farklı bölümden 8 farklı branşta görev yapmaktadırlar. Araştırmanın yürütüldüğü katılımcı antrenörlerin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Kıdem (yıl)	Branş	Antrenör Kademesi	Eğitim Durumu	Mezun Olunan Üniversite	Mezun Olunan Bölüm
1A8	Erkek	39	8	Basketbol	2	Lisans	Gazi	BES**
2A5	Erkek	42	5	Badminton	3	Lisans	Atatürk	BES
3C5	Erkek	35	5	Kayak	3	Lisans	Gazi	BES
4E8	Erkek	32	8	Güreş	3	Lisans	19 Mayıs	BES
5F5	Erkek	35	5	Atletizm	3	Lisans	İnönü	BES
6G8	Erkek	40	8	Voleybol	3	Lisans	Atatürk	Antrenörlük
7G12	Kadın	44	12	Basketbol	2	Lisans	Atatürk	BES
8H10	Erkek	34	10	Basketbol	3	Lisansüstü	Fırat	Antrenörlük
9İ12	Erkek	48	15	Voleybol	2	Lisansüstü	EBYU*	BES
10M9	Kadın	46	14	Hentbol	2	Lisans	Atatürk	BES
11M16	Erkek	48	16	Hentbol	3	Lisans	Atatürk	BES
12O2	Erkek	31	2	Futbol	2	Lisans	Fırat	Antrenörlük
13S14	Erkek	42	14	Hentbol	2	Lisans	Niğde	BES
14Z32	Erkek	59	32	Futbol	2	Lisans	Atatürk	BES
15T20	Erkek	45	20	Kayak	2	Lisans	Atatürk	BES
16S10	Erkek	39	10	Futbol	2	Lisans	Adnan Menderes	BES

*EBYU= Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ** BES= Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya 2 kadın, 14’i erkek olmak üzere toplam 16 antrenör katılmıştır. Katılımcılar 1-10 yıl arası görev yapan 7, 11-20 yıl arası görev yapan 8, 21 ve üzeri yıl arası görev yapan 1 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların 16’sı lisans, mezunudur. Araştırmaya 8 farklı üniversiteden mezun olan antrenör katılmıştır. Katılımcıların 13’ü BES öğretmenliği bölümünden 3 katılımcı ise antrenörlük eğitimi bölümünden mezun olduğu belirtilmiştir.

Araştırma için Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık ve Spor Bilimleri Etik Kurulunun 29.03.2024 tarihli 03-15 protokol nolu kararı ile etik onay alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formunda; katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 6 soru bulunmaktadır (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalıştığı branş, meslekteki yılı ve antrenörlük kademesi). Hazırlanan görüşme formunun açıklığı ve anlaşılabilirliği açısından araştırma grubu dışında bir antrenör ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda görüşme formunda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Yapılan görüşme esnasında; esnek bir şekilde değişen koşullara uyum sağlayabilmesi, anında geribildirim sağlanabilmesi, cevaplarda özneliğin korunabilmesi, yanlış anlamaların azaltılabilmesi gibi özelliklerinden (Yılmaz, 2011) dolayı “Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği” tercih edilmiştir. Görüşme sorularının hazırlanması sürecinde uzman görüşü alınmıştır. Görüşme formu, 7 sorudan oluşmaktadır. Cevaplara göre gerektiğinde konu ile ilgili olmak koşuluyla ilave sorular sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Görüşme sürecinde 16 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Çalışma gönüllü katılım esasına göre yürütülmüştür. Bilgilendirilmiş gönüllü onam formu araştırmacı tarafından katılımcıya sunulmuş, okunması ve imzalanması sağlanmıştır. Gönüllü katılım gösteren antrenörlerden randevu alınmış, görüşme sürecinde çalışmanın amacı ve görüşme süreci hakkında bilgi verilmiştir. Görüşme süreci not alma ve sesli kayıt yöntemi ile kaydedilmiştir. Ortalama görüşme süresi 10 dk. tutmuştur. Katılımcıların soruları yönlendirme olmaksızın cevaplamalarına özen gösterilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, içerik analizine göre daha yüzeyseldir ve daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılır (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Bu analiz sürecinde önce katılımcılara kod isimler verilmiştir. Bu kodlamalar, katılımcı görüşleri ile temaların desteklenmesini kolaylaştırmıştır. Daha sonra, katılımcılardan elde edilen görüşme kayıtları yazıya aktarılmıştır. Sonrasında bilgilerin doğruluğunun teyit edilmesi için yazıya aktarılan bu bilgiler katılımcılara sunulmuş, eksik kalan bilgilerin tamamlanması sağlanmış ve katılımcılardan elde edilen ortak görüşler ve frekanslar tespit edilmiş, kodlamalar yapılmıştır. Kodlamalar sırasıyla katılımcı numarası, takma ismin ilk harfi ve meslek yılı grubundan oluşmuştur. Örneğin; 3T5= [3(Katılımcı numarası). T(Tuncay). 5(meslek yılı)].

Katılımcıların görüşlerinin analizi ve değerlendirilmesi beş basamakta gerçekleştirilmiştir. Bunlar:

Listeleme: Bu aşamada katılımcıların görüşleri ile geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların görüşleri belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakılarak listelenmiştir.

Tasnif Etme: Bu aşamada katılımcıların görüşleri tekrar tek tek okunup gözden geçirilerek, her görüş diğer görüşlerle ilişkisi bakımından analiz edilmiştir.

Tema Geliştirme: Bu aşamada, katılımcıların her bir soruya ait görüşleri sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelenmiş ve temalar oluşturulmuştur. Bu aşamada sorulan 7 sorudan katılımcıların görüşleri doğrultusunda 7 tabloda toplam 19 tema oluşturulmuştur.

Güvenirliği Sağlama: Araştırmada oluşturulan temalar altında verilen görüşlerin, söz konusu temayı temsil edip etmediğini tespit etmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda uzman kişiye her soru için katılımcıların görüşlerinin rastgele dizili olan ve farklı tema adları olan iki liste verilmiştir. Uzmanın birinci listedeki görüşler listesini, ikinci listedeki tema adlarıyla (her bir görüşü eşleştirecek şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Uzmanın eşleştirmeleri ile araştırmacının kendi yaptığı kategoriler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda araştırmacının güvenilirliği, Miles ve Huberman'ın formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{görüş birliği}}{(\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı})}$] kullanılarak hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Nitel araştırmalarda, araştırmacı ve uzman değerlendirmeleri arasındaki uyum %90'ın üzerinde olduğu durumlarda güvenilirlik sağlanmış sayılmaktadır (Saban, 2008). Buna göre, çalışmamızda [$\text{Güvenirlik} = \frac{18}{18+1} = 0.947$] %95 oranında güvenilirlik sağlanmıştır.

Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma: Verilerin bilgisayara aktarılması sonrasında katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanarak elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde antrenörlerinin sportmenliğe ilişkin görüşleri 7 başlıkta temalarına göre tablolar halinde gruplandırılmıştır. Ayrıca temalara ilişkin örnek ifadeler yer verilerek alandaki çalışmalar doğrultusunda tartışılmıştır.

“Sportmenlik” Kavramına Yönelik Görüşler

Tablo 2. “Sportmenlik” Kavramına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı Kodu
Kurallara Uyuma	12	44.44	2A5, 3C5, 4E8, 6G8, 7G12, 8H10, 9İ12, 10M9, 12O2, 13S14, 15T20, 16S10
Rakibe Saygı	8	29.62	1A8, 4E8, 5F5, 7G12, 8H10, 10M9, 14S5, 15T20
Centilmenlik/Fair play	5	18.51	7G12, 8H10, 9İ12, 12O2, 16Z10,
Dürüst Oyun	2	7.40	12O2, 14S5

Tablo 2'ye bakıldığında katılımcılar öğretim programına yönelik 4 farklı temada görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar tarafından oluşturulan temalar frekans sayısına göre; Kurallara Uyuma (12), Rakibe Saygı (8), Centilmenlik/Fair Play (5), Dürüst Oyun (2)'dir. Katılımcıların sportmenlik hakkındaki genel görüşleri ve tanımlamaları incelendiğinde; çoğunlukla sportmenliği “kurallara uyuma” ve “rakibe saygı” yönünü vurguladıkları görülmüştür. Bazı katılımcıların kurallara uyuma temasına yönelik ifadelerine bakıldığında: “Yarışma kazanmanın ana hedef olduğu ama kurallara uygun şekilde

hareket ederek kazanmaya çalışmak diyebiliriz.” (2A5). “... oyunu kurallarına uygun şekilde uygulamak temel amacımız olmalıdır” (7G12). “ Sportmenlik kavramı deyince aklıma öncelikle saygı rakibe saygı geliyor yani müsabakalarda rakiplerimize karşı kurallara uyarak kazanmak tabii ki ama kurallar çerçevesinde saygısızlık yapmadan o disiplinden çıkmadan mücadele etmektir” (4E8).

Aşağıda bazı katılımcıların rakibe saygı temasına yönelik ifadelerine yer verilmiştir

“... ilk önce rakibe saygı rakibi rencide edici eylemlerde bulunmamak”(1A8). “... karşı tarafa saygı duyarak kurallar çerçevesinde hareket etmesi diyebilirim.” (8H10).

Aşağıda bazı katılımcıların *Centilmenlik/Fair play* temasına yönelik ifadelerine yer verilmiştir.

‘kazanmak için herhangi bir olayın mübah olmadığı ve kurallar içerisinde centilmenlik hareketlerini sergilendiği bir kavram olarak söyleyebilirim’(12O2). “Öncelikle takım sporlarında uygulanması gereken bir kavram centilmenlik...”(7G12). “Sportmenlik deyince aklıma ahlaki, centilmence...”(8H10).

Aşağıda bir katılımcının dürüst oyun temasına yönelik örnek ifadesine yer verilmiştir

‘sportmenlik ve fair play deyince aklıma oyunu kurallarına uymak dürüst oyun şeklinde geliyor’(12O2).

Katılımcıların sportmenlik kavramını teorik olarak genel hatlarıyla ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcıların sportmenlik kavramından akla gelen ilk kelimenin Kurallara Uyma (% 44.44) olması dikkat çekmiştir. Rakibe Saygı (Vallerand ve ark., 1997; Koç & Yeniçeri, 2017; Koç & Seçer,2018), Centilmenlik/Fair Play, Dürüst Oyun (Green & Gabbard, 1999) gibi ifadelerle bakıldığında literatürde sportmenlik için yapılan çeşitli tanımlamaların içeriğine uygun olduğu görülmüştür. Şüphesiz sportmenlik kavramını tek bir faktörle açıklamak eksik olacaktır. Fakat henüz soyut bir kavram olarak zihinlerimizde yer alan sportmenlik kavramının daha ayrıntılı olarak ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sportmenlik Hakkındaki Bilgi Kaynaklarına Yönelik Görüşler.

Tablo 3. *Sportmenlik Hakkındaki Bilgi Kaynaklarına Yönelik Ortak Katılımcı Temaları*

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı Kodu
Antrenörler	13	43.33	2A5, 3C5, 4E8, 5F5, 6G8, 9İ12, 10M9, 11M16, 12O2, 13S14, 14S32, 15T20,16Z10
Üniversitede Ders İçeriği	8	26.66	1A8, 2A5, 3C5,4E8,5F5, 7G12, 8H10, 15T20
Sosyal Medya	5	16.66	7G12, 8H10, 10M9, 12O2, 14S5
Beden Eğitimi Öğretmenleri	4	13.33	1A8, 2A5, 13S14, 15T20

Tablo 3’e bakıldığında katılımcılar öğretim programına yönelik 4 farklı temada görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcılar tarafından oluşturulan temalar frekans sayısına göre; antrenörler (13), üniversitede ders içeriği (8), sosyal medya (5) beden eğitimi öğretmenlerimiz (4) ’dür. Katılımcıların sportmenlik hakkındaki bilgi kaynağı sorulduğunda ve tanımlamaları incelendiğinde; çoğunlukla sportmenliği antrenörlerinden öğrendiklerini belirtmişlerdir. Tablodan anlaşıldığı üzere 8 antrenörün lisansta aldıkları bazı derslerin içeriğinden sportmenliğe yönelik bilgi edindikleri anlaşılmıştır. Antrenörler temasıyla ilgili örnek cümleler şunlar gösterilebilir: *“Sportmenlik kavramı ilk olarak*

antrenörlerimden gördük” Bizde kendi sporcularımıza aktarmaya çalışıyoruz” (2A5). “branşım güreşe başladığımda oradaki antrenörlerimizden gördük”(4E8).

Aşağıda bazı katılımcıların üniversitede ders içeriği temasına yönelik ifadelerine yer verilmiştir: *“Eğitim hayatımda üniversitede ders olarak almadım ama bazı ders içeriklerinde yüzeysel olarak aldım”(6G8). “Okulda sportmenlik ve fair play dersini aldım. Teorik ve uygulamalı olarak derslerde gördük”(15T20).*

Sosyal medya ve beden eğitimi öğretmenleri temalarına yönelik örnek ifadelere baktığımızda: *“günümüzde tabii ki internete sosyal medya kullanımı bizim işimizi bu durumda kolaylaştırıyor”(7G12). “İlk önce okuldaki beden eğitimi öğretmenlerimizden ahlak derslerini aldık”(1A8).*

Antrenmanlarınızda Sportmenliğe Yönelik Uygulamalarına Yönelik Görüşler

Tablo 4. *Antrenmanlarınızda sportmenliğe yönelik uygulamalarınız var mıdır? Varsa nelerdir? Sorusuna Yönelik Ortak Katılımcı Temaları*

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı Kodu
Negatif davranışlara müdahale	9	56.25	4E8, 5F5, 7G12, 8H10, 9İ12, 10M9, 12O2, 14S5, 16Z10
Teorik bilgi verme	7	43.75	1A8, 2A5, 3C5, 6G8, 11M16, 13S14, 15T20

Tablo 4’te katılımcılar sportmenliğe yönelik uygulamalarına yönelik “Negatif Davranışlara Müdahale” ve “Teorik Bilgi Verme” olarak 2 farklı temada görüş belirtmişlerdir. Tabloda anlaşıldığı kadarıyla 9 antrenör negatif davranışlara müdahalede bulunurken diğer 7 antrenör teorik bilgi vermeyi tercih etmiştir. Bu konuyla ilişkili olarak katılımcılar verdiği cevaplardan şu örnekler verilebilir: *“Antrenmanlarda saygı sevgi içerisinde adaletli davranmalarını sağlamaya çalışıyorum hatta bir örnek vereyim yeni oluşturduğumuz gurupların birinde herkes top alsın dedim bir öğrencim yeni topları almaya çalışırken dikkatimi çekti bende kendisini çağırdım ve herkesin yeni ve eski topları dönüşümlü olarak kullanması gerektiğini kendisine ve arkadaşlarına anlattım”(8H10). ” Arkadaşını düşürdüğünde veya sert bir müdahalede bulunduğu arkadaşını kaldırmasını ... anlatıyoruz” (12O2). “Olumlu güzel bir fair play hareketi yaptığında alkışlatıyorum” (16Z10). “Antrenmanlarımızda teorik olarak nasıl hareket edeceklerine dair bilgilendirmeleri yapıyoruz”(13S14). “Antrenmanlarımızda düşüncelerimizi görüşlerimiz öncesinde bunu teorik olarak anlatıyoruz. Ve bunları uygulamalı olarak da arkadaşını düşürdüğünde kaldırmasını hakemlere rakip takım antrenörlerine ve oyuncularına sportmenlik dışı hareketlerde bulunulmaması gerektiğini, kazanmanın her şey olmadığını anlatmaya çalışıyoruz”(15T20).*

Katılımcı antrenörlerin derslerinde yaptıkları uygulamalar konusunda görüşleri incelendi. Katılımcı antrenörler antrenmanlarında sportmenlik ile ilgili etkinlikler uygulamadıkları ve nasıl uygulayacakları hakkında da kapsamlı fikirlerinin olmadığı anlaşılmıştır. Ancak bazı katılımcılar derslerde teorik bilgi verirken bazı katılımcılar, güncel olayları tartışma ve kazanan takımı alkışlatma gibi uygulamalara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak antrenörlerin görüşlerinden sportmenlik konusunda tam olarak neler yapacaklarını bilemedikleri anlaşılmaktadır. Bu yetersizlik rol model davranışlarına da yansımaktadır. Benzer şekilde Hansen’in, (1999) ortaya koyduğu deneysel çalışma antrenörlerin sportmenliğe yönelik nitelikli eğitimlere ihtiyaç olduğunu doğrulamaktadır. Koç (2017) sportmenlik kavramını öğrenci ve sporculara aktaracak kişilerin yeterli eğitimden geçmiş olmasını en önemli öncelik olarak görmektedir.

Antrenörlük Eğitim Kurslarında Sportmenlik (Fair Play) İle İlgili Eğitim Alma Durumu

Tablo 5. Antrenörlük eğitim kurslarında sportmenlik (Fair play) ile ilgili eğitim aldınız mı? Sorusuna Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı Kodu
Hayır	12	75.00	1A8, 3C5, 4E8, 5F5, 6G8,7 G12, 8H10, 9İ12, 10M9, 1202, 13S14, 14S5
Evet	4	25.00	2A5, 11M16, 15T20, 16Z10

Tablo 5'e bakıldığında katılımcıların antrenörlük eğitim kurslarında sportmenlik (Fair play) ile ilgili eğitim alma durumu; çoğunlukla (12) sportmenliği "Hayır Almadım" azının (4) ise "Evet Aldım" yönünü vurguladıkları görülmüştür. Bu konuyla ilişkili olarak katılımcılar şu verdiği cevaplardan şu örnekler verilebilir: " sportmenlik adına eğitim vermiyor bu çok büyük eksiklik olarak görüyorum"(1A8). "Şimdiye kadar sportmenlik ile ilgili bir ders almadım"(9İ12). "2009 yılında rivada yapılan eğitimde yabancı hocalar bu konular hakkında baya detaylı bilgiler verdiler bizlere onların olmazsa olmaz konularıdır"(16Z10).

Katılımcıların çoğunluğunun antrenörlük eğitimlerinde sportmenlik konusunda hiç bir eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Oysa Güven (2009) antrenörleri yetiştiren üniversitelerde, sporda sportif erdem, etik ve sportmenlik gibi konularla ilgili derslerin yer alması gerektiğini aksi durumda spor sahalarında sportmence davranışlar beklemenin anlamsız olacağını iddia etmiştir. Yıldırım'da (2005) lisans eğitiminin yetersizliği noktasında yetkililerin dikkatini çekmiştir. Ancak son yıllarda Türkiye'de sportmenliğin ihtiyaç hissedilmesi üniversitelerde yeni girişimlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu konudaki eğitim faaliyetlerinin üniversiteler ve antrenörlük bünyesinde daha yoğun olarak düzenlenmesi gerekliliği aşikardır.

Sportmenlik Eğitimi İçin Antrenörlere Düşen Görevlere Yönelik Görüşler

Sportmenlik eğitimi için antrenörlere düşen görevlere yönelik görüşleri incelendiğinde; antrenörlerin tamamının sportmenlik için "Evet Görev Düşmektedir" yönünü vurguladıkları görülmüştür. Bu konuyla ilgili bazı örnek ifadeler sunulmuştur: "Bence kesinlikle düşmektedir. Neticede bizde antrenörüz bakıldığında spor eğitimi veriliyor ama bundan önce spor karakteri verilmesi gerekiyor. Bir antrenörün güzel bir sözü var herkes iyi sporcu olabilir ama herkes iyi insan olamaz derdi. İyi sporcu olun ama iyi insan olmayı şiar edin derdi"(1A8). "Antrenörler büyük görevler düşmektedir. Sporcu antrenör gözetiminde de olsa sporcu kazanmak için sportmenlik dışına çıkabilmekte biz ise böyle kazanmanın hiçbir önemi olmadığını anlatıyoruz. Belki orada bir maçı kaybedebiliriz ama insanlık adına sportmenlik adına çok büyük bir kazanın elde etmiş oluruz. Biz antrenörleri nasıl görürlerse onların eminim onlarda ilerde öyle davranacaklardır"(2A5). "Antrenmanlarda veya müsabakalarda sporcularıma örnek hareketlerde bulunmaya çalışıyorum. Bunu sosyal hayatta uygulamaya çalışıyorum. Çünkü bugünün sporcuları yarının antrenörü, hakemi, izleyicisi olacaktır"(12O2).

Katılımcıların antrenörlere düşen görevlere yönelik görüşlerine bakıldığında antrenörlerin rol model görevlerinin önemine vurgu yapmışlardır. Hassandra, Bekian ve Sakellariou (2007) çalışmasında, antrenörlerin sözlü saldırganlıklarının bile öğrencilerde sportmenlik dışı davranışlara neden olduğunu

ortaya koymuştur. Oysaki Wolff (1986) antrenörler örnek alınacak bir model olarak uygun davranışlar sergilediğinde, çocuk ve gençlerin sosyal davranışlarının ve kişiliklerinin değiştirebileceğini iddia etmektedir (Akt. Pehlivan, 2004). Bu noktada Notre Dame futbol kulübünün efsanevi antrenörü Knute Rockne'nün "iyi bir sporculuk ruhu sergileyen bir adam, bunu nasihat eden elli kişiden çok daha iyidir" güzel sözü meseleyi özetlemektedir (Akt. Martens, 2004, sf. 54).

Ayrıca katılımcılara göre antrenörlerin verdikleri eğitimlerinde iyi sporcudan önce iyi insan yetiştirmeye yönelik önceliklerinin olması gerekmektedir. Kavussanu ve Spray, (2006) genç futbolcular üzerinde yaptığı çalışmada ahlak gelişimi için spor eğitimcilerin önemli rol oynadıklarını ve bu kişilerin spor bağlamında birinci ve en önemli görevlerinin aktif bir şekilde olumsuz davranışları kınayarak engel olmak ve olumlu davranışlar sergilemesi içinde teşvik etmek olduğunu vurgulamıştır.

Sportmenlik Hakkında Sporcuların Durumuna Yönelik Görüşler

Tablo 6. Sportmenlik hakkında Sporcuların durumunu nasıl değerlendirirsiniz? Sorusuna Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı Kodu
Olumsuz görüşler	12	75.00	4E8, 10M9, 6G8, 7G12, 8H10, 9İ12, 10M9, 12O2, 13S14, 14S5, 15T20, 16Z10
Olumlu görüşler	4	25.00	1A8, 2A5, 3C5, 11M16

Sportmenlik hakkında sporcuların durumunu nasıl değerlendirirsiniz? Sorusu sorulduğunda olumsuz görüşler (12) ve olumlu görüşler (4) yönünü vurguladıkları görülmüştür (Tablo 6). Olumsuz görüşler temasına ilişkili olarak katılımcılar verdiği cevaplara şu örnekler verilebilir: "Şu anki zaman eski ile kıyasladığımda şimdiki zaman hiç de iyi görmüyorum. Teknoloji çağındayız sporcular her şeyi görüyor biliyor ve havaya giriyor. Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönleri vardır ama genellikle olumsuz görüyorum. Kameraların olmadığı yerlerde ve sosyal yaşamlarında sportmenlik davranışlarına devam etmelidirler diye düşünüyorum"(4E8). "Ben geçmişi sportmenliği konusunda daha ahlaklı görüyorum. Ben geçmişi daha iyi görüyorum. Bazı mücadelelerde sportmenlik dışı hareketlerine yönelimli olabiliyor hatta bazı hocaların strateji olarak görüyorlar diye düşünüyorum"(5F5). "Geçmişle kıyasladığımızda daha da kötüye gitmektedir diye düşünüyorum. Çünkü herkes kazanmak istiyor. Biraz daha profesyonel düşünmeleri sportmenlik dışına çıkma sebepleri olarak görebiliyoruz" (6G8).

Olumlu görüşler temasına ilişkili olarak katılımcılar verdiği cevaplara şu örnekler verilebilir: Eskiye bakıldığında sporcuların şimdi daha iyiye gittiğini düşünüyorum çünkü teknoloji ve sosyal medya etkisiyle kural dışı hareket yapmasını engelliyor diye düşünüyorum" (2A5). "Şimdi eskiye göre eski yıllara göre biraz daha eğitimle hem sporcu hem antrenör davranışlar hem çocukların okullarda ve aynı dalda eğitimler biraz daha eskiye göre daha iyi durumdayız"(11M16). "Şuan alt yapıya yönelik çalıştığım için sonuçlardan önce fair play, ahlaklı bireyler yetiştirmeye çalışıyorum. Olumlu bir hareket yaptığında bunu hem sözle hem ufak ödüllere bu hareketin güzelliğinin diğer arkadaşlarında farkına varmasını sağlamaya çalışıyorum"(1A8).

Katılımcıların sporculardaki sportmenlik davranışları hakkındaki görüşleri incelendiğinde genelde olumsuz davranış kalıplarına rastlanılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Antrenörler tarafından sporcularda gözlemlenen az sayıda olumlu sportmenlik davranışlarına ise özellikle sporcuların aldıkları eğitimler sonucunda sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Antrenörler bu davranışları ödüllendirerek diğer öğrencilere yaygınlaştırmaya çalıştıkları görülmüştür. Pehlivan (2004), da psiko-sosyal yapıları dikkate alındığında sportmence davranan çocuk ve gençleri ödüllendirerek öne çıkarmak gerektiğini belirtmiştir. Birçok araştırmacı öğrencilerin etkinliklerde gösterdikleri kayda değer sportmenlik davranışlarının

çeşitli ödüllerle pekiştirilmesinin davranışların kalıcılığının artmasını sağladığını düşünmektedir (Siedentop ve ark., 2004; Hassandra ve ark., 2007).

Sportmenlik Eğitimi Hakkındaki Önerilere Yönelik Görüşler

Katılımcıların sportmenlik hakkındaki görüşleri antrenörlere yönelik öneriler ve sporculara yönelik öneriler olmak üzere iki tablo halinde verilmiştir.

Tablo 7. Sportmenlik eğitimi hakkındaki antrenörlere önerileriniz nelerdir? Sorusuna Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı Kodu
Hizmet İçi Eğitimi	9	39.13	1A8, 2A5, 3C5, 5F5, 10M9, 12O2, 13S14, 14S5, 16Z10
Antrenörlük Kursları	9	39.13	1A8, 2A5, 3C5, 6G8, 7G12, 8H10, 11M16, 12O2, 15T20
Lisans Eğitimi	5	21.74	4E8, 5F5, 6G8, 9İ12, 12O2

Tablo 7 incelendiğinde katılımcılar. Sportmenlik eğitimi hakkındaki önerilere yönelik 3 farklı temada görüş belirtmişlerdir. Bu temalar sırasıyla Hizmet İçi Eğitimin verilmesi (9) Antrenörlük Kurslarında eğitim verilmesini (9) Lisans eğitiminde ders olarak verilmesidir (5). Bazı örnek ifadeler sunulmuştur: “Gençlik spor il müdürlüğü kurum içi eğitimlerinde de periyodik olarak verilmeli diye düşünüyorum”(5F5). “Bizlerde gençlik spor antrenörleri olarak da sadece antrenman yaparak sportmenliği teorik ve uygulama kısmının eğitim kısmını bazen unutuyoruz. Ve bunun için sporcudan önce antrenörler sportmenlik ve fair play dersi eğitimi verilmeli diye düşünüyorum”(1A8). “Biz antrenörlere de yıllık seminerler halinde düzenli olarak bu eğitimler verilmelidir diye düşünüyorum”(6G8). “... gençlik ve spor bakanlığını bu düzeylerde antrenör eğitimine sportmenlik anlamında önem göstermesi ve düzenli olarak bu eğitimler verilmeli iyi eğiticiler yetiştirilse iyi sporcular yetiştirileceğini düşünüyorum” (15T20). “Üniversitelerin beden eğitimi, antrenörlük ve yöneticilik bölümlerinde de buna yönelik bir çalışma yapılması olumlu olur diye düşünüyorum”(9İ12).

Katılımcıların çoğunluğunun sportmenlik konusunda ne antrenörlük kurslarında ne de üniversitede eğitim almadıkları düşünüldüğünde katılımcıların hizmet içi eğitimlerinde ve antrenörlük kurslarında eğitim almaları gerektiğini vurgulamaları gayet iyi anlaşılmaktadır. Benzer şekilde beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerinde yapılan başka çalışmada da genel olarak öğretmenlerin görüşlerinden sportmenlik konusunda tam olarak neler yapacaklarını bilemedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenler de lisans düzeyinde sportmenlik kavramı açısından aldıkları eğitimin daha nitelikli olması gerektiğini düşünmektedirler (Koç & Esentürk, 2018). Koç’da (2017) sportmenliği öğrenci ve sporculara aktaracak bireylerin yeterli eğitim almalarını en önemli önceliklerden birisi olduğunu vurgulamıştır. Aynı şekilde Yıldırım’da (2005) lisans eğitiminin yetersizliği noktasında yetkililerin dikkatini çekmiştir. Ancak son yıllarda Türkiye’de sportmenliğin ihtiyaç hissedilmesi üniversitelerde yeni girişimlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Örneğin Selçuk Üniversitesi bünyesine sportmenliğe yönelik kulüp kurulması ve Fair play dersinin lisansa konulması örnek gösterilebilir. Bu faaliyet 2015 yılında Fair play ödülüne layık görülmüştür. Bunun dışında Millî olimpiyat komitesi şemsiyesi altında Fair play’e yönelik bilinçlendirme faaliyetleri de güzel örneklerdendir (Arıpınar & Donuk, 2017). Bu konudaki eğitim faaliyetlerinin üniversiteler, spor federasyonları ve Millî eğitim bakanlığı bünyesinde daha yoğun olarak düzenlenmesi gerekliliği aşikârdır. Antrenörlerin daha nitelikli olması ve uygulamalarına bunu yansıtma ve sporda şiddetin ve sportmenlik dışı davranışların önlenmesinde olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 8. Sportmenlik eğitimi hakkındaki sporculara önerileriniz nelerdir? Sorusuna Yönelik Ortak Katılımcı Temaları

Ortak Görüş	f	%	Katılımcı kodu
Okul Eğitimi	9	81.82	1A8, 2A5, 3C5, 4E8, 5F5, 10M9, 11M16, 12O2, 13S14
Aile Eğitimi	2	18.18	10M9, 11M16, 14S5

Katılımcıların sporcuların sportmenlik davranışlarının gelişimine yönelik önerilerinin aile eğitimi ve beden eğitimi dersi olarak 2 temada toplandığı anlaşılmaktadır. Bu iki tema ile ilgili bazı örnek ifadeler sunulmuştur: “Sportmenlik beden eğitim dersleri ile okul yaşantısında düzenli olarak verilmelidir” (1A8). “... okullarda ders müfredatını girmeli diye düşünüyorum” (2A5). “...Sportmenlik eğitimi anaokul düzeyine kadar indirilmeli ve yaygınlaştırılmalı spora yatkınlığı olsun olmasın bu kültürün verilmesi lazım” (13S14). “... anaokulu ilkökul ortaokul lise müfredatında yer verilmeli” (11M16). “Sportmenliğin temelini aileden gelen eğitim ...” (11M16). “ ... öncelikle toplum ahlaki toplum kuralları öğretilmesi gerektiğini savunan bir kişi olarak eğitim öncelikle aileden başlamalı (10M9).

Katılımcılar alandaki eksiklikleri ifade ettikleri gibi güzel öneriler de sunmuşlardır. Katılımcıların sporcuların sportmenlik davranışlarının gelişimine yönelik önerilerinin daha çok okul eğitimini niteliksel ve nicelik olarak artırılmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir eksikliğin olduğu dikkat çekmektedir. Okul müfredatlarında buna yönelik uygulamaların eksikliği başka çalışmalarda da vurgulanmıştır (Koç, 2017). Literatürdeki çeşitli yaş grupları için geliştirilen sportmenlik programlarının Türkiye'nin eğitim programlarına uygun şekilde yapılandırılarak müfredata yerleştirilmesi antrenörler tarafından da talep edildiği anlaşılmaktadır. Bu konuda sadece Koç'un (2017) hazırladığı “Küçüklerin Oyununda Centilmenliğin Yapılandırılması” (KOCY) adlı uygulama önerisi vardır. Bu müdahale uygulaması az sayıda çalışmada etkililiği sınanmıştır. Daha fazla sayıdaki proje ve çalışmalarla sportmenlik gelişiminde etkisinin ve kalıcılığının tespit edilmesi ve gerekmektedir. Etkili olduğu anlaşıldığı noktada okul eğitimlerine ve sporcu eğitimlerinde kullanılması için gerekli müfredat çalışmaları planlanmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çeşitli sürelerde mesleki deneyime sahip ve farklı üniversitelerden mezun olan Erzurum Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri'nde görevli antrenör katılımcıların sportmenliğe yönelik değerli görüşleriyle ortaya çıkan temel sonuçlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur;

- ✓ Katılımcılar çoğunlukla sportmenliği “kurallara uyma” ve “rakibe saygı” yönünü vurguladıkları görülmüştür. Katılımcıların sportmenlik kavramını teorik olarak genel hatlarıyla ifade ettikleri anlaşılmıştır.
- ✓ Katılımcılar sportmenlik hakkındaki genel bilgi kaynağı olarak daha çok antrenörlerini belirtmişlerdir.
- ✓ Katılımcılar antrenmanlarında çoğunlukla sportmenlik ile ilgili etkinlikler uygulamadıkları ve nasıl uygulayacakları hakkında da kapsamlı fikirlerinin olmadığı anlaşılmıştır.
- ✓ Katılımcıların antrenörlük eğitimlerinde sportmenlik konusunda eğitim almadıkları anlaşılmıştır.
- ✓ Katılımcılar antrenörlere düşen görevler olarak özellikle antrenörlerin rol model görevlerinin önemine vurgu yapmışlardır.
- ✓ Katılımcılara göre sporcularda sportmenlik davranışlarının genelde yetersizdir.

Çalışma sonucunda ortaya çıkan öneriler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- ✓ Antrenörlerin sportmenlik açısından daha nitelikli olmaları için, antrenör yetiştiren kurumların programlarına sportmenlikle ilişkili teorik ve uygulamalı eğitimler içeren dersler yerleştirilmesi,
- ✓ Araştırmacıların sportmenlik davranışları eğitiminde antrenörlere yön verecek örnek etkinlik ve uygulamalar geliştirmeleri,
- ✓ Antrenör ve sporcular için sportmenlik davranışları ödülleri yasal düzenlemelerin içerisinde yer alması,
- ✓ Konu ile ilgili gelecekte yapılan çalışmalarda araştırmacılara örneklem grubunun daha geniş tutulması ve daha derinlemesine analiz imkânı veren içerik analizi yöntemi kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Arıpınar, E., & Donuk, B. (2017). *Spor yönetim ve organizasyonlarında etik yaklaşımlar Fair play* (Beşinci Basım). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bolter, N. D., & Weiss, M. R. (2013). Coaching behaviors and adolescent athletes' sportpersonship outcomes: Further validation of the Sportpersonship Coaching Behaviors Scale (SCBS). *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2(1), 32-47.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Chantal, Y., Robin, P., Vernat, J. P., & Bernache-Assollant, I. (2005). Motivation, sportpersonship, and athletic aggression: A meditational analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 6(2), 233-249. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2003.10.010>
- Charman, R. Drotter, S., & Noel, J. (2001) *The leadership pipeline*. San Francisco: Jossey Bass, 5-17.
- Coyne, I. T. (1997). Sampling in qualitative research. purposeful and theoretical sampling; merging or clear boundaries? *Journal of Advanced Nursing*, 26(3), 623-630. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1997.t01-25-00999.x>
- Göral, M., Yapıcı, A. K., & Koç, H. (1999). Antrenör eğitimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 273-290.
- Green, T., & Gabbard, C. (1999). Do we need sportsmanship education in secondary school athletics? *Physical Educator*, 56(2), 98.
- Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 190-204. <https://doi.org/10.33689/spormetre.482295>
- Güllü, S., & Şahin, S. (2016). Antrenörlerin intikam (öç alma) davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (47), 863-871.
- Güven, Ö. (2009). Millî beden eğitimi spor politikası ve altıncı spor şurası. *Türk Yurdu*, 29, 60-65.
- Hansen, D. E. (1999). *"Fair Play Everyday" A Sportsmanship Training Program For High School Coaches* (Published Doctorate thesis). University of Idaho, US.
- Hassandra, M., Bekian, A., & Sakellariou, K. (2007). Physical education teacher's verbal aggression and student's fair play behaviors. *Physical Educator*, 64(2). 94-95.
- Hassandra, M., Goudas, M., Hatziorgiadis, A., & Theodorakis, Y. (2007). A fair play intervention program in school Olympic education. *Eur. J. Psychol. Educ.*, 22(2), 99-114. <https://doi.org/10.1007/BF03173516>
- Hodge, K., & Lonsdale, C. (2011). Prosocial and antisocial behavior in sport: The role of coaching style, autonomous vs. controlled motivation, and moral disengagement. *Journal of sport and exercise psychology*, 33(4), 527-547. <https://doi.org/10.1123/jsep.33.4.527>
- Kavussanu, M., & Spray, C. M. (2006). Contextual influences on moral functioning of male youth footballers. *The Sport Psychologist*, 20, 1-23. <https://doi.org/10.1123/tsp.20.1.1>
- Keating, J. W. (2007). Sportsmanship as a moral category. In W. J. Morgan (Ed.), *Ethics in Sport* (2nd ed., pp.141-152). Human Kinetics.
- Kıral, B. (2021). Nitel araştırmada fenomenoloji deseni: Türleri ve araştırma süreci. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 92-103.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15 (1), 96-114.

- Koç, Y. (2017). Beden eğitimi dersinde sportmenlik davranışı kazandırmaya yönelik uygulama önerisi: Küçüklerin oyununda centilmenliğin yapılandırılması (KOCY). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 212-227. <https://doi.org/10.17556/erziefd.319393>
- Koç, Y., & Esentürk, O. K. (2018). Opinions of Physical Education Teachers on the Concept of Sportsmanship. *Journal of Education and Learning*, 7(1), 71-79. <http://doi.org/10.5539/jel.v7n1p71>
- Koç, Y., & Seçer, E. (2018). Spor bilimleri alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 247-259. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.383027>
- Koç, Y., & Yeniçeri, S. (2017). An investigation of the relationship between sportsmanship behavior of students in physical education course and their respect level. *Journal of Education and Training Studies*, 5(8), 114-122. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i8.2477>
- Martens, R. (2004). *Successful coaching* (3rd ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Wiley.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*.
- Patton, M.Q. (2005). *Qualitative research*. Wiley Online Library. <https://doi.org/10.1002/0470013192.bsa514>
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, II(2), 49-53. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000028
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*. 55(55), 459-496.
- Sarı, İ., Soyer, F., & Yiğiter, K. (2012). The relationship among sports coaches' perceived leadership behaviours, athletes' communication skills and satisfaction of the basic psychological needs: a study on athletes. *International Journal of Academic Research*, 4(1), 112-119.
- Siedentop, D., Hastie, P. A., & Van Der Mars, H. (2004). *Complete guide to sport education* (2nd ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Stornes, T., & Bru, E. (2002). Sportpersonship and perceptions of leadership: an investigation of adolescent handball players' perceptions of sportpersonship and associations with perceived leadership, *European Journal of Sport Science*, 2(6), 1-15, Doi: 10.1080/17461391.2002.10142577
- Vallerand, R. J., Briere, N. M., Blanchard, C. M., & Provencher, P. J. (1997). Development and validation of the multidimensional sportpersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197-206. <https://doi.org/10.1123/jsep.19.2.197>
- Wispe, L. (1996). "The Distinction Between Sympathy and Empathy: To Call Forth A Concept, A Word Is Needed". *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(2), 2.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 3-16.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, S. (2011). İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin "Birlikte Çalışma" ya ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1-14.